

ZAL HET ZUIDSLOE ALS NATUURTERREIN VERLOREN GAAN? ☞ 155

mensen één harmonie met de natuur. Zo kan het niet blijven, dat begrijp ik. Doch ik wil uit naam van allen, die onze vaderlandse natuur zo ongerept mogelijk willen bewaren verzoeken: laat de kreek, de levensader van het Zuid-Sloe althans bestaan, het zou toch té erg zijn, wanneer het gebied totaal verloren moest gaan.

Wanneer het zo mocht zijn, dat men na enige jaren op de scheidingsdijk lopend, aan de ene zijde het graan op Zeeuwse bodem ziet gedijen, terwijl men aan de andere kant de talloze Bergeenden en Kluten ongestoord in hun levensuitingen kan waarnemen, dan is er iets bereikt, waarmee een ieder vrede kan hebben.

En, zou het niet de moeite waard zijn, alle stromen en slikken in Zeeland op de lijst van het Nationale Plan te plaatsen? We hopen het beste.

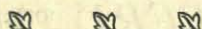
Nov. '42.

JOH. A. M. WARREN.

Naschrift. Een paar dagen nadat ik dit artikeltje had opgesteld bereikte mij een schrijven, waaruit ik de toekomstige ligging van de nieuwe dijk en van de beteugelingsdam kwam te weten. Deze zal komen te liggen van Ritthem naar Nieuwdorp. De aanbesteding voor die dam heeft reeds plaats gehad (het is nu half Nov.), en wellicht wordt al spoedig met de bedijking begonnen.

De kreek van de jonge Bergeenden zal dus verloren gaan, en ook een deel van de broedkolonies op de schorren. Het is te betreuren, dat we dit fraaie terrein verliezen. De oppervlakte van het nieuwe land zal $\pm$ 300 h.a. bedragen.

WARREN.

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD.

De Dotterbloemen hadden in het late voorjaar rijk gebloeid en ook flink vrucht gedragen. De opengesprongen dottervruchten met hun rijen van bonte zaadjes zien er haast weer net uit als bloemen. Die zaadjes werden mettertijd uit de vruchten geschud en lagen toen op den grond te wachten op het wassende water. Meteen kregen de Dotters een aanvechting tot herfstbloeï en ze maakten alvast nieuw blad. Doch nu kwamen de herfstregens, de plas steeg al hooger en hooger, overstroomde de groeiplaats van de dotters. Dat kwam de zaden wel ten goede, want die konden nu gaan rondrijven en door den wind worden voortgestuwd. Het is wel de moeite waard, er eens op te letten, hoe in stille afgesloten wateren de wind nog werken kan voor de verspreiding van vruchten en zaden, niet alleen van dotters, maar van lisch en els, van berk, zeggen, grassen, zelfs van Parnassia en Pyrola. Zoek het aanspoelsel op den kalen oever van heideplas of duinmeertje maar eens na.

Onze Dotters kwamen nu geheel onder water te staan. Aanvankelijk hielden ze nog hun bladeren boven, door verlenging van de bladstelen, maar eindelijk leek dat niet meer te gaan. En nu maakten ze opeens een heel nieuw stel bladeren; kleine haast driehoekige blaadjes op lange loodrechte stelen en dat geval groeide recht omhoog, zoo dat die gekke blaadjes altijd nog een paar centimeter boven het watervlak bleven.

Wij hebben hier te doen met een belangrijk verschijnsel: het vermogen van sommige planten, zich aan te passen aan een bestaan in het water. Het meest bekende voorbeeld hiervan is de Veenwortel, die dan ook terecht den naam draagt van *Polygonum amphibium*.

Zulke amphibiën onder de planten laten zich vooral gelden in duinmeren en heideplassen,

want daar hebben wij al naar het jaargetijde een wisselenden waterstand. Die kan dan wel tot 2 meter verschillen en dat dan niet maar voor een paar dagen, maar dikwijls genoeg van October tot April. In het Polderland met zijn molens en andere gemalen komen zulke verschillen niet voor en stellig niet zoo langdurig. Op de uiterwaarden en in de eb- en vloedgebieden is de toestand weer anders.

Maar laat ons terugkeeren tot de duinen en de hei, de hoge gronden zonder directe afwatering. Daar vonden we naast de Dotterbloem nog een paar leden van de Ranonkelfamilie, die amphibische aanleg vertoonen en wel de Egelboterbloem en de Blaatrekkende. Die Egelboterbloem maakt bij hoog water drijvende bladeren aan lange stelen en doet dan sterk denken aan het een of ander Fonteinkruid.

Met de Blaatrekkende Boterbloem is het nog aardiger. Het is een eenjarige plant en de zaden ontkiemen in het voorjaar. Wanneer dit nu gebeurt in „diep” water, laat ons zeggen een paar decimeter, dan maakt dat kiemplantje al heel gauw bladeren op lange stelen en als die bladeren het wateroppervlak bereiken dan gaan ze daarop plat drijven, geheel op de manier van echte wateranankels en wie het niet beter weet, zou daar in het geheel geen blaatrekkende boterbloem in zien. Wanneer nu in April het water daalt, dan staan daar spoedig doodleuk de gewone planten weer te groeien. Onderzoeken we de opperhuid van dergelijke drijvende bladeren van „tijdelijke” waterplanten dan blijkt ook, dat het aantal huidmondjes aan den bovenkant veel grooter is dan dat aan de onderzijde. Bij de echte landplanten is dat meestal net andersom.

Wanneer nu in den zomer de waterstand van die plassen daalt, dan krijgen we het omgekeerd verschijnsel te zien: echte waterplanten, die zich tijdelijk vertoonen in het kleed van een landplant. Daarover later.

JAC. P. THIJSSÉ.

LANGS DE AMSTERDAMSE GRACHTEN.

Voor den plantenzoeker is een binnenstad meestal een prozaïsch gebied. Oude muren en afgelegen straatjes kunnen soms wel aardig begroeid raken, maar de hollandsche netheid doet de rommel meestal gauw verdwijnen.

De Amsterdamse grachtwanden maken op deze regel gelukkig een uitzondering. Ze zijn geruime tijd met rust gelaten en daardoor heeft er zich een weelderige vegetatie kunnen ontwikkelen. Langs de grachten lopend zijn daar wel enkele flitsen van te zien, maar veel beter kun je de planten natuurlijk bekijken, als je met een bootje langs de kant vaart. Dat heb ik dan ook gedaan. De grachtgedeelten werden genummerd en alle planten van een bepaald stuk genoteerd met vermelding van bijzonderheden, zoals hoogte boven het water en de mate van voorkomen. Bij dit onderzoek, dat nog voortgezet zal worden, zijn al enkele aardige resultaten voor de dag gekomen.

De begroeiing bestaat natuurlijk voor het grootste deel uit de gewone onkruidflora van Muur, Weegbree, Straatgras, Kruiwend Vetmuur, Herderstasje, Nachtschade, Ganzevoet, Melde e.d.

Kamille (meestal de Reukeloze) en allerlei Epilobiumsoorten (o.a. *Epilobium angustifolium*, *palustre-parviflorum* en *-obscurum*) overheersen op verschillende plaatsen. Zeldzamer zijn de ruderaal- en weegplanten. Bijvoet, Zilverschoon, Schapenzuring, Boerenwormkruid, Zandkool, Schapengras, Margriet en Kleverig Kruiskruid, om de voornaamste soorten te noemen.

De mossen Zilvermos (*Bryum argenteum*), Muurmos (*Tortula muralis*), Purpersteeltje (*Ceratodon purpureus*) en Krulmos (*Funaria hygrometrica*) groeien overal tussen de voegen. Op beschaduwde plaatsen zijn grote stukken met *Marchantia-thalli* bedekt.

Naast de wind en een nog later te noemen factor speelt het grachtwater ook een rol bij de zaadaanvoer. Hierdoor kunnen we langs de grachten een heel stel moerasplanten vinden, die we anders midden in een stad niet verwachten zouden. Blaatrekkende boterbloem kunnen